

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: **DIMITRIE ALEXANDRESCO**

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: **ION N. CESARESCU**REDACTOR-PROPRIETAR: **I. S. CODREANU****ABONAMENTUL**

Pe an, în România, cu Tabla. . . 45 lei
 3 luni . . . . . 20 „
 6 luni . . . . . 10 „
 Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
 sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, **CALEA BAHOVEI—5**
 Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

S U M A R

Nieu Volenti. (necrolog) de d-l Al. St. Mandrea;
Prescripție și Decădere. de d-l Ștefan Scriban;

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de Casație s. I: *Maria Simion E. T. Axinte cu V. Parfichi ș. a.*

Curtea de Apel Galați s. II: *Alexander Kohn cu D. C. Jonescu;*

Tribunalul Fălciu: *Ștefan Gheorghiu Parpalea cu Sindicatul fălimentului Chaim E. Wexler;*

Judecătoria Ocolului Bălănești-Buzău: *Constantin Stanciu cu N. Rușavețianu;*

Primele forme de apropiatare a fondurilor rurale la Români, de d-l Anibal Teodorescu.

NICU VOLENTI

Câte privești, în natură, desfășrit dureroase!

Se ofilește o floare într'o seară superbă — inima lacrimează de jale. Trăznetul năpraznic al cerului, frînge într'o pădure seculară, arborele înalt și viguros — tabloul deșteaptă reflecții pline de melancolie asupra neimeniciei noastre pe nemărginita suprafață terestră. Un suflet idealist, generos și rafinat — osândind de voiața divină — se desface de legăturile vieții pământești după o boală chinuitoare de istovitoare. Ne cutremurăm în fața puterii nebiruite a soartei. Și resemnați ne inclinăm! Nu este mângâiere care să stămpere dorul.... Nu este rază caldă de speranță care să învioreze lumina viitorului.

Cu Nicu Volenti, fostul Consilier la Curtea de apel din Iași, se înalță în atmosfera de o senină puritate a veșniciei, o lume de gânduri și o comoră de simțiri. Am pierdut un magistrat — poet. Pare că aureola de poezie ce înconjoară icoana magistratului, în lupta speculativă a textelor codificate, revarsă o lumină sfântă.

Suflet cultivat și disciplinat în *Junimea* dela Iași, Volenti a știut să absoarbă din mediul acelei istorice societăți literare — adevărată învățătură a crederii și a inimei. Intreaga sa viață Volenti a jertfit-o pentru cercetarea adevărului și cultivarea frumósului. A fost un admirator entuziast al *maestrului* Maiorescu și tămnea un cult sincer pentru d-l Petre Carp. Un intelectual — estel în înțelesul ideal al expresiunii.

În îndeplinirea funcțiilor de judecător, Volenti s'a remarcat prin judecata sa obiectivă și nepărți-

nitoare, atitudinea corectă, demnă și impunătoare. Fericite însușiri pentru judecător!...

Pe mormântul care ascunde rămășițele trușești ale lui Nicu Volenti, răspândim cu profuziune flori culese din grădina sufletului nostru!

ALEXANDRU ST. MANDREA
 Membru de ședință Tribunalul Fălciu

Prescripție și Decădere

Doctrina discută care este deosebirea dintre o prescripție și o decădere, fără să ajungă a ne da un criteriu. Astfel Laurent (XXXII, 10) zice: «Toute fois nous n'oserions pas trancher la question d'une manière absolue et a priori. *Le juge décidera.*» La aceeași soluțiune se opresc G. Baudry-Lacantinerie și Albert Tissier¹⁾ când spun: «En résumé, sur tous ces points, nous ne croyons pas qu'on doive établir des différences a priori entre les cas qu'on appelle déchéances et ceux qu'on appelle prescriptions; *il faut réserver l'examen de chaque hypothèse.*»

Cu ocaziunea discuțiunii art. 568 din proced. civilă în parlament, a fost atinsă și diferența dintre decăderi și prescripție. Așa d-l Disescu spunea că în acest articol e vorba de prescripție, care nu poate fi invocată din oficiu, că decăderile sunt și ele un fel de prescripții, că cei mai mulți autori stabilesc principiul că decăderile au un caracter de ordine publică în acest sens că judecătorii le pot invoca din oficiu, cum e cu un apel ce poate fi respins din oficiu ca tardiv.

Prin urmare legiuitorul român a simțit diferența ce există între o decădere, un termen și o prescripție, primind soluțiunea că în art. 568 din proc. civilă e o prescripție liberatorie, care însă se întemeiază pe posesiune. Noi însă știm că prescripția liberatorie nu se întemeiază pe posesiune, ci pe inacțiunea debitorului, cu excepție pentru prescripția ipotecii și a petițiunii de ereditate (Laurent, XXXII, 273; Baudry-Tissier, XXV,

¹⁾ Traite Droit Civ., Prescription XXV, 40, Ed II-a.

35). Dealtmintrelea avem și o definițiune legală a prescripțiunii în art. 1837 din codul civil, care zice că «prescripțiunea e un mijloc de a dobândi proprietatea sau de a se libera de o obligațiune, sub condițiunile determinate de această lege».

Iată acum câteva cazuri în cari Aubry și Rau (VIII, ed. 4-a, p. 427) zic că sunt decăderi: în art. 181 și 183 din codul civil, relative la nulitatea căsătoriei, în art. 316 și 317 privitoare la acțiunea în nerecunoaștere, în art. 957, care cărmuște acțiunea în revocare a donațiunilor pentru ingratitudine, în art. 1622 și 1676 unde e vorba de acțiunea în micșorare a prețului, în art. 809, 880 și 2279, § 2 (Baudry-Tissier, XXV, 38).

Să vedem acum ce ne spune d-l D. Alexandresco asupra fiecărui punct.

În art. 165 (183 francez) e o prescripție (I, p. 644), în art. 290 (316 francez) nu e o prescripție ordinară, căci curge în contra minorilor și interzișilor, așa că art. 1876 nu e aplicabil în speță (II, p. 231); la art. 291 (317 francez), acelaș lucru (II, p. 235); în art. 833, § 1 nu e o adevărată prescripție, și prin urmare nu se aplică cauzele de suspendare (art. 1874), iar termenul de un an curge între soți, art. 1881 și 1876 din codul civil neavând nici un amestec aici (IV, p. 263); în art. 722 (809 francez) e o prescripție scurtă (III, pag. 418); art. 783 (880 francez) cuprinde o prescripție ce curge în contra minorilor și interzișilor (III, p. 585); art. 1334 (VIII, p. 663) conține, de asemenea, o prescripție scurtă ce curge în contra minorilor, interzișilor și femeilor măritate.

Acum să insistăm puțin asupra diferențelor ce există între o prescripție și un termen. Baudry și Tissier le rezumă astfel:

a) Prescripția extinctivă nu cuprinde de cât o excepție, pe când decăderea poate da naștere unei acțiuni;

b) Decăderile, cele de mai multe ori, operează deplin drept și nu poți renunța la ele. Așa e cu termenul de apel;

c) Decăderile curg în contra minorilor²⁾;

d) Decăderile nu sunt suspendate între soți, cum se întâmplă cu prescripția, așa că termenul fixat de art. 833 din codul civil pentru a cere revocarea unei donațiuni din cauza ingratitudinii curge între soți. Aceiași autori observă însă că se poate susține și părerea contrară.

e) Regula *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum*³⁾ se aplică numai la prescripții, nu și la decăderi, așa că s'a decis

²⁾ Prescripțiile scurte nu curg și ele în contra minorilor?

³⁾ Chestiunea de a se ști dacă regula romană *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum* mai este, sau nu, în vigoare în dreptul actual este foarte controversată. Vezi *D. Alexandresco*, tom VII, p. 84 urm.

că cererea pentru predarea unui legat nu poate fi respinsă după trecerea unui an prin o excepție de revocare din cauza ingratitudinii. Aceiași autori arată însă că această regulă nu e scrisă nici aici și că soluțiunea de mai sus e discutabilă.

Cum vedem, nici unul din criteriile arătate nu sunt sigure și nici chiar acela că decăderile pot fi invocate din oficiu, căci și aici se face distincțiune între decăderile cari sunt de ordine publică și între acelea ce nu au această calitate. Dar ce e aceea ordine publică? Prin urmare încă o chestiune de apreciere pentru judecători, de imposibilitate de a avea o regulă generală.

Am văzut că prescripția extinctivă implică existența unei obligațiuni sau a unui drept real ce se stinge prin trecerea unui oarecare timp (Laurent, XXXII, pag. 21). Pentru a ilustra aceasta, Laurent citează cazul purgei (art. 1804, 1806 din codul civil), unde se prevăd niște termene menite să activeze procedura, așa că aici nu poate fi vorba de prescripție. Cu toate acestea Baudry și Tissier zic că chestiunea nu prezintă interes practic și ajunge să spunem că în cutare caz e o prescripție specială supusă sau nesupusă cutărei or cutărei regule de la prescripție și putem foarte bine să aplicăm cazurilor date regule speciale, fără să fim obligați de a le pune în afară de teoria prescripției și a le da un alt nume (loc. cit., 40).

Recunoaștem că aceasta e o soluțiune comodă, dar care nu ne poate mulțumi, căci nu se dă un criteriu sigur spre a putea deosebi un termen, o decădere de o prescripție. Dacă decăderile sunt prescripții speciale, le putem invoca din oficiu? Or tocmai aici e un caracter aproape sigur prin care putem diferenția decăderile de prescripții, căci prescripția nu poate fi invocată din oficiu. Apoi regula fixată de Baudry și Tissier: «Prescripția liberatorie e un mod de liberațiune ce rezultă din inacțiunea creditorului în timpul fixat de lege» nu e străină decăderilor?

Dacă însă voim să aprofundăm chestiunea, vedem că doctrina nu se înțelege nici în privința naturii prescripției. Astfel Mourlon⁴⁾ ne învață că prescripția nu e un mijloc de a dobândi sau de a se libera, ci *presumpția legală a unei cauze legitime anterioare de dobândire sau de liberare*. Această părere însă nu influențează asupra soluțiunii la care ne vom opri. În adevăr, art. 557 din codul civil zice că uzufructul se stinge prin neuzul dreptului de uzufructuar în curs de 30 de ani, regulă aplicabilă la uz și abitațiune (Art. 565). Obligațiunile se sting prin prescripțiune și din definițiunea legală, știm că prescripțiunea

⁴⁾ Répétitions, III, p. 722, urm. 1753, 1754, despre care Laurent (XXXI t. 3) zice că e o carte bună.

este un mijloc de a se libera de o obligațiune sau de a dobândi proprietatea (Art. 1837 din codul civil). Decăderile cuprind ele o asemenea idee? Art. 1806 din codul civil, relativ la curățirea imobilelor de privilegii și ipotecă prevede că trebuie să comunici cererea în termen de 40 de zile sub pedeapsă de nulitate. Aici nu poate fi vorba de prescripție (Laurent, XXXII 10), ca și pentru termenele din procedură. De aceea termenul de 40 zile va curge contra minorilor, interzicându-le să intre soți. Tot așa și în cazul art. 1804 din codul civil, căci aici sunt termene ce trebuiesc observate sub pedeapsă de decădere. Prin urmare, avem dreptul să vedem că sunt termene în art. 165, 290, 291, 833 § I din codul civil, așa că, asupra acestui punct, primim părerea lui Aubry și Rau. În schimb, art. 722, 783, 1334, 1909 din codul civil cuprind prescripții, căci însăși textele spun categoric aceasta. Noi am văzut însă că d l Alexandresco spune că în art. 165 e *prescripție*, în art. 290 *ca nu e o prescripție ordinară*, în art. 830, § I *ca nu e o adevărată prescripție*, iar în art. 722 și 1334 *ca e o prescripție scurtă*, soluțiune ce izvorăște din cauza dificultății și a nesiguranței ce domnește asupra materiei.

Și acum, făcând sinteza tuturor celor spuse până aici, ajungem la concluziunea că decădere e sinonim cu termen; că decăderile pot și trebuie invocate din oficiu; că ori de câte ori nu găsim criteriul ce ni-l dă definițiunea legală a prescripției, trebuie să admitem că ne aflăm în fața unui termen.

Cum vedem, chestiunea are un mare interes practic, nu e la mijloc un joc de cuvinte și merită atențiunea juriștilor, cu toată situațiunea nefavorabilă în care se afla astăzi cercetătorii dreptului, nu pentru că ei sunt, cum spune celebrul naturalist filosof Ernest Haeckel în Enigmele Universului⁵⁾, oamenii cu cultură numai de formă, fiindcă nu cunosc antropologia, psihologia și embriologia, ci pentru că uneori cred că știința dreptului e suficientă prin ea însăși spre a putea pătrunde multiplele probleme ce sunt chemați să le deslege.

Dorohoi, 10 Septembrie 1910.

ȘTEFAN SCRIBAN
Avocat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 19 Martie 1910

Președinția d-lui G. N. BAGDAT, prim președinte
Maria Simion E. T. Axinte cu Vasile Parfichi ș. a.

Convențiuni matrimoniale — Dacă ele pot fi dovedite prin jurământ. — (Art. 1228 din codul civil)

Convențiunea matrimonială fiind un contract solemn, legea nu admite alt mijloc de dovadă al exis-

tenței unei asemenea convențiuni, de cât actul autentic.

Prin urmare, este inadmisibil jurământul spre a se dovedi o convențiune matrimonială.

Deciziunea 167/910. — Respins recursul făcut de Maria Simion Elena T. Axinte, contra sentinței Tribunalului Neamțu, No. 175/906, dată în proces cu Vasile Parfichi ș. a.

Curtea,
Ascultând pe recurenta care a cerut admiterea recursului și

Pe d-l avocat Otto Huber în combaterea recursului.
Deliberând,

Asupra motiunii de casare :

«Motive principale și juste pentru mine mai este cazul următor: că defuncta mea mamă Elena T. Axinte după mărturia notată sub No. 197, sora mea vitregă Maria V. Parfichi la căsătoria mea a constituit ca zestre în locul defunctului tată Th. I. Cârmanu și a mamei sale Elena, pământul pretins în cauză de una sută prăjini».

Având în vedere că prin sentința supusă recursului tribunalul a respins acțiunea prin care recurenta a cerut ca intimații să fie obligați să-i lase în stăpânire 100 prăjini pământ ce intimații i-au constituit dotă la căsătoria sa; că singurul mijloc de dovadă, pe care recurenta l-a invocat în susținerea acțiunii sale, a fost jurământul decizorilor deferit intimațiilor; Că tribunalul a respins ca inadmisibil acest mijloc de dovedirea existenței unei donațiuni imobiliare făcută cu titlu de dotă; Considerând că convențiunea matrimonială fiind un contract solemn, legea nu admite alt mijloc de dovedire al existenței unei asemenea convențiuni decât actul autentic (art. 1228 din codul civil);

Că, prin urmare, jurământul este inadmisibil spre a se dovedi o convenție matrimonială, ca și ori care alt contract solemn, de oarece actul autentic este cerut pentru existența chiar unui asemenea contract, iar nu numai ca un mijloc de dovadă, care ar putea să fie făcută și prin jurământ;

Că în speță tribunalul a făcut o justă aplicare a legii când a respins jurământul ca inadmisibil și prin urmare recursul este nefondat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI, SECȚIA II

Audiența dela 27 Martie 1910

Președinția d-lui M. A. BEȘTELEI, Consilier

Decizia comercială No. 6

— Alexander Cohn cu D. C. Ionescu —

Competința Camerii arbitrale. — Operațiuni de bursă. — Taxa de curtagiu. — Borderonri. — Dovada lor în justiție. — (Art. 51 și art. 48 din legea burselor).

1. Camera arbitrală este competentă să judece contestațiunile izvorând din operațiuni de bursă cari sunt înregistrate în registrele bursiei.

2. Borderonurile liberate de Comitetul bursiei, constatând cantitatea și prețul mărfurilor vândute, fac deplină credință în justiție, până la înscrierea în fals și, conform art. 48 din legea burselor, nu pot fi combătute cu nici o probă.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Alexander Cohn, contra deciziunii Camerii arbitrale de pe lângă Bursa din Brăila cu No. 2 din 1910;

⁵⁾ Traducerea franceză ediția Schleicher Frères

Având în vedere că prin decizia atacată cu recurs s'a admis cererea formulată de intimatul D. C. Ionescu și în consecință s'a obligat recurentul Alexander Cohn să-i plătească cartagiul convenit lui în calitate de mijlocilor oficial pe lângă Bursa din Brăila pentru afacerea încheiată prin borderoul No. 527 din 16 Ianuarie 1910:

Asupra motivului bazat pe necompetința Camerei arbitrale și formulat astfel:

«Camera arbitrală nu era competentă să judece diferendul dintre părți din două puncte de vedere: 1) pentru că operațiunea constatată prin borderoul No. 527 n'a fost înscrisă la bursă cum prevede art. 51 din legea burselor și al 2-lea) pentru că în cazul de față nu-i vorba de un litigiu între părțile contractante izvorit din însuși contractul încheiat prin mijlocilor oficial, ci de o pretențiune de misitie, care nu intră în prevederea art. 4 din legea burselor».

Considerând că din certificatul No. 142 din a. c., eliberat de Președintele comitetului Burselor Brăila se constată că operațiunea de vânzare-cumpărare a 98 vagoane porumb, încheiată prin mijlocilor oficial, între Banca de Credit Român și Alexander Cohn, cu borderoul No. 527 din 16 Ianuarie 1910, a fost înscrisă în aceiași zi în registrele bursei;

Că, în fața acestor dovezi decisive, partea recurentă mărginindu-se numai a afirma cum că înscrierea operațiunii la Bursă s'ar fi făcut mult mai târziu după ce afacerea s'a făcut de Camera arbitrală, câtă a se vedea că prima parte a motivului de recurs este neîntemeiat în fapt;

Considerând că art. 51 din legea burselor spune împede că contestațiunile izvorind din operațiuni de bursă, înregistrate în actele și registrele bursei, se vor judeca —dacă părțile nu vor fi convenit în scris altfel— de o Cameră arbitrală înstituită pe lângă fiecare bursă;

Considerând că, în speță, este evident că diferendul judecat de Camera arbitrală izovărăște din o operațiune de bursă, adică din afacerea încheiată de intimat, în calitate de mijlocilor oficial, pe comptul Băncii de Credit Român și al recurentului Alexander Cohn, de oarece încheierea unei asemenea operațiuni implică necesarmente dreptul mijlocilor oficial de a pretinde plata cartagiului, de unde urmează că și a doua parte a motivului de recurs este neîntemeiată;

Pentru aceste motive, Curtea în majoritate, respinge motivul de recurs bazat pe necompetința Camerei arbitrale;

Asupra motivului al doilea:

«Camera arbitrală a comis un exces de putere, acordând intimatului misitie pentru 98 vagoane porumb pe când operațiunea, cu care a fost însărcinat intimatul, era numai pentru 51 vagoane și cu prețul de 13 lei și 85 sute de kilograme, iar nu de 14 lei, cum e prevăzut în borderou»

Considerând că borderoul No. 527 din 1910 constată că Banca de Credit Român a vândut recurentului 98 vagoane porumb, pe prețul de 14 lei suta de kilograme;

Că acest borderou făcând deplină credință în justiție, până la înscrierea în fals, urmează că Camera arbitrală n'a comis nici un exces de putere, când s'a întemeiat pe un asemenea act în contra căruia nu se putea invoca nici o probă conform art. 48 din legea burselor pentru a acorda intimatului misitie cerută, așa că și acest al doilea motiv este neîntemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul etc.;

(ss) M. A. Beștelei, V. Tătaru, D. Istrati, Em. Stroici.

Grefier (s) Al. Băltăgescu

O sebită părere

Suntem de opinie că Camera arbitrală, nu era competentă să judece diferendul, ce i s'a supus de intimatul D. C. Ionescu, pentru următoarele motive:

Considerând că art. 51 din legea burselor, când zice că contestațiunile izvorând din operațiuni de bursă se vor judeca de Camera arbitrală, înțelege acele contes-

tațiunii ce se nasc între părți din chiar contractul intervenit între ele și presupune fără îndoială că diferendul este adus înaintea Camerei arbitrale de către una din părțile contractante;

Că este așa, rezultă până la evidență din art. 54 care spune că *partea*, care va voi să obțină pe cale de judecată, *executarea unei operațiuni de bursă* se va adresa cu cerere în scris președintelui Comitetului Bursei etc.; Deci e vorba de o parte contractantă, neputându-se coacepe că un al treilea ar putea cere executarea unei operațiuni de bursă încheiată între două părți;

Considerând că, în speță, contractul de vânzare-cumpărare care este operațiunea constatată prin borderoul No. 527 din 1910, este intervenită între Banca de Credit Român și recurentul de azi intimatul D. C. Ionescu n'a avut decât rolul de mijlocilor. Că, apoi, operațiunea de bursă constatată de prin sus zisul borderou este cumpărarea unei cantități de porumb de către recurent de la Banca de Credit Român iar nici de cum și o convențiune cu privire la plata cartagiului convenit mijlocilorului;

Considerând că art. 4 din legea burselor specifică care sunt operațiunile de bursă, la care se referă art. 51, și între acele operațiuni nu se menționează și plata misitiei convenită mijlocilorului prin care se tratează o afacere; că așa fiind și întru cât competența Camerei arbitrale, a acestei instanțe excepționale, este limitată la anume cazuri, și cum cazul, în specie pretențiunea de plata misitiei mijlocilorului, nu rezultă din lege a fi dat în căderea Camerei arbitrale, urmează că motivul de recurs bazat pe incompetința instanței este întemeiat și deci suntem de părere a se admite;

(s) Francisc Papp.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI FĂLCIU

Audiența de la 29 Aprilie 1910

Președintă d-lui AL. MANDREA, judecător-unic

Ștefan Gheorghiu Parpalea cu Sindrucul falim. Chaim E. Wexler și alții

Contract de arendare. — Desființarea lui pentru culpa arendașului. — Daunele la cari este expus arendașul. — Dacă aceste daune mai sunt datorite atunci când proprietarul a arendat moșia, indiferent cu ce sumă. — (Art. 1453 din codul civil).

Art. 1453 din codul civil deși este cuprins sub capitolul intitulat „despre regulile particulare la închiriere”, totuși conținând o regulă generală, își are aplicațiunea și în materie de arendare.

Astfel, dacă contractul de arendare se desființează pentru culpa chiriașului, acesta e dator de a plăti arenda pe tot timpul necesar pentru o nouă arendare; de unde rezultă că, dacă proprietarul a arendat moșia, indiferent cu ce sumă, îndalorirea rezultând din lege pentru fostul arendaș dispăre și dar el nu mai poate fi obligat la nici o daună.

Tribunalul,

Asupra acțiunilor joncțiunare înregistrate sub No. 2729/910 și 2777/910 formulate, întâia de Ștefan Gheorghiu Parpalea, în contra sindicatului falimentului Chaim E. Wexler și a doua de sindicat, în contra lui Ștefan Gheorghiu Parpalea, precum și asupra intervențiilor introduse de firma Koralek & Müller din Brăila cu petiția înregistrată sub No. 3376/910 și de către Beno Löbel cu petiția înregistrată sub No. 3374/910;

Având în vedere concluziunile orale și scrise ale tuturor părților, actele prezentate, expertiza și descinderea locală îndeplinită;

Având în vedere acțiunea d-lui Ștefan Ghiorgiu Parpalea ;

Având în vedere faptele următoare :

Moșia Pojoreni din județul Fălciu, proprietatea lui Ștefan Ghiorgiu Parpalea, este arendată pe un period de cinci ani, începător la 8 Aprilie 1908, lui Chaim E. Wexler cu arendă anuală de 18500 lei, în plus dările către Stat județ comună și plata asigurărilor acaretelor ; În cursul acestui period, arendașul Wexler bancru-tează, arenda nu se plătește și proprietarul dobândește rezilierea contractului de arendă pe ziua de 1 Aprilie 1910 — sentința investită cu formula executorie sub No. 19/910 ;

La 15 Februarie 1910, proprietarul arendează moșia lui Beno Löbel, cu începere de la 1 Aprilie 1910 pentru restul periodului de arendare, convenit cu Wexler, cu preț anual de 14000 lei și în aceleași condițiuni înse-erate în contractul reziliat ;

Acum proprietarul Ghiorgiu Parpalea, prin acțiunea ce ne preocupă tinde să se îndatorească sindicatul fa-limentului Wexler a-i plăti cu titlu de daune diferența de arendă ;

Având în vedere că potrivit dispozițiilor art. 1453 din codul civil, care deși e cuprins sub capitolul intitlat «despre regulile particulare la închiriere», totuși, conținând o regulă de drept comun își are aplicațiunea sa și în materie de arendare ; dacă contractul de închiriere se desființează pentru culpa chiriașului, acesta e dator de a plăti chiria pe tot timpul necesar pentru o nouă închiriere, etc. ;

Că legiuitorul, pentru considerațiuni superioare de echitate, a fixat natura și quantumul daunei ;

Că, în speță, dauna ce sindicul se cuvine să fie îndatorat a răspunde lui Parpalea ar fi fost : „chiria pe tot timpul necesar pentru o nouă închiriere” ; de îndată ce însă proprietarul a arendat moșia — este indiferentă suma — această îndatorare rezultând de prin legi, dis-pare și aceasta e și rațiunea art. 1453 din codul civil ;

Legiuitorul a voit să salveze pe proprietar de sub presiunea unei imediate arendări, asigurându-i pentru un termen proporțional cu puțința de a contracta o nouă arendare, anume despăgubire ;

Dacă proprietarul însă, socotindu-se mai înțelept, ne-socotește măsura legiuitorului, cauzându-și eventual o pagubă, această pagubă derivă din însuși fapta sa și prin urmare, nu se mai poate imputa locatarului sau arendașului ;

Că, așa fiind, acțiunea lui Ștefan Ghiorgiu Parpalea e neintemeiată și ca atare urmează să fie respinsă ;

Pentru aceste motive redactate de noi, Tribunalul respinge acțiunea lui Ștefan Ghiorgiu Parpalea, etc.

(s) Al Mandrea.

p. Grefier, (s) D. V. Donea

JUDECĂT. RURALĂ OCOL. BĂLĂNEȘTI (BUZĂU)

Audiența dela 16 Martie 1910

Cartea de judecată civilă No. 86

Contestație. — Procesul-verbal de sechestr. — Dacă procesul-verbal de sechestr este nul, prin faptul că s'a sechestrat o avere a debitorului și pentru o datorie neexigibilă.

Dacă atunci când s'a făcut proces-verbal de înstrăina-re a averii sechestrata mai este posibil a se face în-cheerea cerută de art. 403 din proced. civilă și dacă acest proces-verbal nu ține locul acestei încheeri. (Art. 403 din proced. civilă).

1. *Sechestrul fiind făcut în baza unei hotărâri definitive pentru o sumă exigibilă și alta neexi-gibilă, este perfect valabil și nu se poate cere anularea lui pe acest motiv.*

2. *Odată ce s'a constatat că averea seches-*

trată a fost înstrăinată, nu se mai poate face încheierea cerută de art. 403 din proced. civilă, întrucât n'a avut loc executarea, iar procesul-verbal de înstrăinare urmează a ține locul acestei încheeri în privința averii înstrăinate, și până la acest proces-verbal se poate face contestație de părți.

Judecata,

Asupra contestațiunii de față :

Având în vedere actele, lucrările dela dosar și sus-ținerile contestatorilor făcute prin d-l avocat George Vasiliu ;

Având în vedere cartea de judecată civilă No. 351/87 a Judecătoriei ocolului Pătârlagele, prin care s'a admis de fondată acțiunea intentată de d-l N. Rușavețianu din comuna Rușavățu contra lui Constantin Stanciu din comuna Viperesti și, prin consecință s'a obligat a-cesta din urmă a desființa zăgăstrul făcut în izalul morei demandorelui lăsându-i cursul la nivelul de 9° așa cum se arată în actul de expertiză al d-lui inginer spre a nu mai cauza în viitor înecăciunea ce s'a constatat că se face, în caz contrariu se autoriză demandorele Ru-șavețianu a-l desființa d-sa, căruia i se va plăti ca cheltueli suma de lei 60 pe lângă care va mai plăti și lei 50, spese de instanță oșebit de timbre, iar în ceea ce privește daunele cauzate de această înecăciune, ră-mâne în drept demandorele, de va voi, a face oșebită acțiune ;

Având în vedere procesul-verbal dresat în ziua de 30 Octombrie 1909 în executarea cărței de judecată No. 351/87, a Judecătoriei ocolului Pătârlagele, prin care s'a sechestrat în mod definitiv 200 sute vedre de borbot ale debitorului C. Stanciu pentru suma de lei 50 spese de instanță, acordate prin zisa carte de judecată, plus 60 lei cheltueli pentru distrugerea zăgăstrului, dispu-nându-se în același timp, ca desființarea zăgăstrului să se facă de d-l C. Rușavețianu, întrucât părâtul C. Stanciu, nu a efectuat lucrarea în urma somațiunei No. 12664/909, ce-i s'a dresat ;

Având în vedere că pentru încasarea acestor sume de bani d-l C. Rușavețianu, prin petiția înregistrată la No. 926/910, a cerut vânzarea borhotului sechestrat și s'a fixat ziua de 4 Martie 1910, pentru când s'a făcut publicațiunile și afiștele legale ;

Considerând că în ziua de 4 Martie d-l judecător transportându-se în localitate, pentru a efectua vân-zarea a constatat prin procesul-verbal cu această dată, că averea sechestrată s'a înstrăinat de debitorul C. Stanciu, care era numit și custodele acestei averi, și s'a dispus darea sa în judecată conform art. 330 din codul penal, iar afacerea urmează a se judeca la această ju-decătorie în ziua de 29 Martie 1910, formând obiectul dosarului No. 215/910 ;

Având în vedere că contestatorii susțin, că procesul-verbal de sechestr dresat în ziua de 30 Octombrie 1910 este nul și neexistent, întrucât prin acest proces-verbal s'a sechestrat averea debitorului C. Stanciu și și pentru o sumă — în speță 60 lei — care la acea dată nu era încă exigibilă, de oarece lucrările pentru care se acordase această sumă nu se efectuaseră încă de d-l C. Rușavețianu ;

Că dar, în speță, urmează a se vedea, dacă procesul-verbal de sechestr, dresat în baza unei hotărâri defi-nitive și investită cu formula executorie, este el nul, inexistent, când prin acest proces-verbal, se sechestrăză averea debitorului în mod definitiv, pentru o sumă care era exigibilă și alta care încă nu devenise exigibilă la data procesului-verbal de sechestr, sume care au fost acordate prin aceiași carte de judecată, în baza căreia s'a dresat procesul-verbal ;

Considerând că după dispozițiunile art. 378 din proc. civilă, nici o urmărire asupra bunurilor mobile sau

imobile nu poate avea loc, de cât în virtutea unui titlu executoriu sau a unei hotărâri date cu execuția provizorie și pentru o datorie certă și lichidă, iar dacă datoria constă în sumă nelămurită urmărirea se vor amâna până mai întâi se va face lichidarea, iar după art. 379 din proc. civilă, această execuție se întinde asupra tuturor bunurilor mișcătoare sau nemiscătoare ale datornicului, afară de excepțiunile admise de lege;

Având în vedere că procesul-verbal de sechestr. cu data de 30 Octombrie 1909, este făcut în baza unei hotărâri definitive și executorie pentru suma de 50 lei exigibilă și 60 lei care nu era încă exigibilă la data procesului-verbal, iar pentru împlinirea lor s'a sechestrat 200 vedre borhot al debitorului C. Stanciu;

Considerând că dacă s'ar fi sechestrat această avere, numai pentru suma de 60 lei, debitorul nu s'ar putea plânge că i s'a sechestrat prea multă avere față de suma datorită, întrucât creditorul nu și-a exercitat de cât un drept al său—de a-și incasa creanța—și afară de aceasta este în deobște cunoscut că la licitație se dau prețuri derizorii față de valoarea reală a obiectelor vândute, lucru ce îndreptățește pe creditor de a sechestra mai multă avere a debitorului de cât s'ar părea că-i acopere creanța;

Că acest lucru este permis de lege, rezultă și din termenii art. 446 din proc. civilă, unde se prevede că dacă la licitație se acoperă creanța creditorului, lucrurile rămase nevândute sau prisosul prețului de va fi asemenea prisos, se restituie debitorului;

Că, așa fiind, procesul-verbal de sechestr. este valabil pentru suma de 50 lei care era exigibilă;

Considerând că dacă prin același proces-verbal s'a sechestrat cele 200 vedre borhot și pentru suma de 60 lei care nu era încă exigibilă, de aci nu se poate spune că procesul-verbal de sechestr. este radical nul sau inexistent întru cât această nulitate nu este prevăzută de lege, și cum nulitățile sunt de strictă interpretare nu se pot crea acolo unde nu sunt prevăzute. Că, cel mult, ce se putea cere era reducerea sechestrului numai la suma de 50 lei pentru care procesul-verbal este perfect valabil fiind făcut în baza unui titlu definitiv și executoriu;

Că, în tot cazul, procesul-verbal de sechestr. urmează să fie valabil și pentru suma de 60 lei—care nu era exigibilă—considerându-se ca un sechestr. asigurat pentru această sumă;

Având în vedere procesul-verbal cu data de 5 Martie 1910, din care se constată că zăgăstrul s'a desființat de d-l C. Rușavețianu și deci suma de 6 lei a devenit exigibilă, așa că reclamantul este în drept a o urmări în cele 200 vedre borhot care s'au sechestrat anterior;

Având în vedere că contestația de față, este primită în ziua de 10 Martie 1910, după ce creanța de 60 lei a devenit exigibilă, așa că nu s'ar mai putea cere nici reducerea sechestrului numai la suma de 50 lei;

Că, așa fiind, acest motiv de contestație este nefondat și cătă a fi respins ca atare;

În ceace privește cererea contestatorilor, de a se admite contestația ca făcută în termen legal—și a se suspenda judecarea ei, până ce se va pronunța tribunalul în apelul făcut contra cărții de judecată No. 19/1910, a acestei judecării, prin care s'a respins contestația făcută la desființarea zăgăstrului; morei—întru cât nu s'a făcut încheierea cerută de art. 403 din proced. civilă de la care nu se mai putea face contestație, iar procesul-verbal de înstrăinarea averii sechestrata, nu poate ține locul acestei încheeri, el ne făcând dovada înstrăinării până ce nu intervine o hotărâre judecătorească în acest sens;

Având în vedere că procesul-verbal de sechestr. — cu care s'a început executarea — este dresat în ziua de 30 Octombrie 1909, iar procesul-verbal prin care se constată înstrăinarea acestei averii sechestrata, este dresat de d-l judecător, în ziua de 4 Martie 1910;

Considerând că după art. 399 și 403 din proc. civilă,

cei interesați sau vătămați prin o execuție pot face contestație tot timpul cât ține executarea. Că odată îndeplinit cel din urmă act de executare nu se va mai primi nici o contestație, iar cel din urmă act de executare este încheierea pe care tribunalul, va trebui să o facă, fără citarea părților îndată ce va primi procesul-verbal de executare constatând săvârșirea executării;

Că dar, în speță, urmează a se vedea, dacă procesul-verbal de înstrăinarea averii sechestrata, dresat în cauză, face deplină dovadă de cele constatate și dacă el ține loc de încheierea cerută de art. 403, al. III din proc. civilă, pentru săvârșirea executării și dacă era posibil să se mai facă această încheiere;

Având în vedere că procesul-verbal cu data de 4 Martie 1910, prin care se constată înstrăinarea averii sechestrata prin procesul verbal din 30 Octombrie 1909, este dresat de judecător, care conform art. 109, al III din Legea Judecătorilor de ocoale, are plenitudinea dreptului de a executa putând da delegațiuni pentru acesta și celorlalți agenți de executare, menționați în acest text de lege;

Considerând că acest proces-verbal fiind făcut cu ocazia unei executări, singurul competente a constata înstrăinarea averii sechestrata nu este altul de cât agentul care execută, și deci, procesul-verbal dresat în cauză face deplină dovadă de cele constatate;

Având în vedere că acest proces-verbal este referitor la un fapt penal (Art. 339 din codul penal) și dresat de judecător care conform art. 54 din Legea Judecătorilor de ocoale exercită poliția judiciară în ocolul său, având dreptul a constata delictele de competența sa, iar actele fac dovada până la înscrierea în fals, și cum acest proces-verbal este dresat de judecător în limitele competenței sale el face deplină dovadă de cele constatate;

Având în vedere că legiuitorul prin art. 43, al III din proc. civilă când a cerut a se face de către tribunal o încheiere pentru a se stabili ultimul act de executare, a avut în vedere că s'a făcut o executare dresându-se un proces-verbal pe care tribunalul urma să-l verifice, să vadă dacă este făcut conform cu legea și dacă pentru săvârșirea executării, constatată prin act proces-verbal, s'au îndeplinit și s'au respectat toate formele legii după care apoi confirmă acel proces-verbal prin încheierea cerută de art. 403, alin. III din proc. civilă determinând astfel actul de la care nu se mai poate contesta executarea făcută;

Considerând că, în speță, se dresază procesul-verbal din 4 Martie 1910 prin care se constată că s'a înstrăinat averea sechestrată și deci executarea nu a putut avea loc întru cât lipsea obiectul, așa că acest proces-verbal de înstrăinare era ultimul act ce se mai putea face asupra averii sechestrata act care în speță, urmează să țină loc de încheierea cerută de art. 403, alin III din proc. civilă și până la care urma să se facă contestația de față, întrucât această încheiere nu mai era posibil să se mai facă neexistând proces-verbal de executare care să se confirme;

Că, astfel fiind, și acesta al doilea motiv de contestație este nefondat și cătă a fi respins;

Văzând și art. 1169 din codul civil;

Pentru aceste motive, Judecata, respinge ca nefondată contestația etc.

Magistrat-stagiari (s) St. Bărăneșu

Primele forme de fondurii rurale la Români

Printre lucrările apărute în ultimul timp este și aceia a d-lui Justin Lupus, avocat, sub titlul de mai sus și cu mențiunea de «incercări»¹⁾.

¹⁾ O broșură de 42 pag. Tipografia Eminescu

Autorul abordează importanta și în același timp greaua problemă a formelor de proprietate rurală în trecutul țărilor românești; problemă importantă, zicem, căci au avut loc discuțiuni nesfârșite oridecâteori s'a pus chestiunea de a se ști dacă sătenii erau sau nu, după dreptul vechiu, proprietari exclusivi ai pământului, pe care au fost împroprietăriți în 1864, ori stăpânirea lor era numai precară; problemă grea, pe de altă parte, din lipsă de izvoare scrise, cari să dea firul conducător în cercetări. Ușurința cu care s'a vorbit în totdeauna—din ignoranță—de dreptul vechiu de apropiiațiune ca de o instituțiune analogă cu aceia a dreptului de proprietate individuală de astăzi, face ca orice încercare serioasă de a lămurii o pagină mai mult din istoria instituțiilor noastre juridice de altă dată să fie bine venită. Și credem că sub acest raport d-l Lupus merită pe drept mulțumirile noastre.

D-sa studiază chestiunea apropiiațiunii fondurilor rurale considerând-o rând pe rând în diferitele epoci ale istoriei noastre și anume începând cu timpurile, când în stânga Dunării locuiau populațiunile nomade ale Sciților și mai târziu ale Geților și Dacilor pentru a termina cu a doua jumătate a veacului al XIX.

Datele istorice cunoscute asupra strămoșilor noștri pomeniți, felul ocupațiilor lor conduc pe d-l Lupus la încheierea că în epoca anterioară colonizării romane nu poate fi vorba de vreo proprietate imobiliară.

Romani introduc cu ei în Dacia instituțiunile lor juridice cristalizate deja de mult timp și odată cu acestea și formele proprietății individuale. O bună parte a pământului de cultură este împărțită între veterani și coloniști iar restul rămâne în posesiunea precară a populațiilor autohtone în schimbul unor anumite prestațiuni, fie în bani, fie în natură.

Năvălirile barbarilor izgonesc pe locuitori în munți, unde dispărând pământul de cultură—obiectul dreptului de proprietate individuală—dispare ca consecință și noțiunea acestui mod de apropiere. Știm, de altfel, că o serie de instituțiuni de origină romană au trebuit să dispară complet în acest timp, căci nici limba nu a conservat terminologia lor.

Slavii, cu cari s'a amestecat populațiunea băștinașă, având aceiași ocupațiune, păstoria, înăuresc limba celor dintâi prin transmiterea a o mulțime de cuvinte, ce trăesc și astăzi. Ca să dovedească că acest prim aluat de daco-romani amestecați cu slavi nu cunoștea de cât forma mobilă a proprietății, d-l Lupus socotește că se poate folosi și de identitatea aparentă de origină, ce ar exista între cuvintele *a dobândi* (*acquérir* în limba franceză) și *dobitoc*, animal, ambele de

origină slavă, pentru a încheia că primele avuții constând în turme, avere mobilă prin excelență, iar cuvântul *a dobândi* (a deveni proprietar) având origina de mai sus, de sigur că și proprietatea nu putea fi de cât mobilă. Autorul crede că găsește și o analogie cu cele petrecute în alte limbi ca de exemplu în limba latină unde *peculium*, *pecunia*, avere, derivau din *pecus*, turmă.

Deși împărțim în totul concluzia generală, la care ajunge d-l Lupus, socotim totuși că etimologia de mai sus este neverosimilă întru cât este foarte puțin probabil, în speță, ca la animal să se fi zis în vorbirea curentă *dobitoc* și nu *vită*, cum se zice și astăzi la țară.

Din acest punct de vedere, autorul s'ar fi putut opri numai la raționamentul său de deducțiune, care l'a condus de altfel la același rezultat: Românii nu cunoșteau proprietatea imobiliară rurală și în general proprietatea imobiliară, pentru că pe pământul pe care făceau agricultură nu aveau încă o așezare stabilă. Din pretinsa etimologie a cuvântului *a dobândi* nu se poate trage nici o încheiere, inutilă de altfel întrucât după cum am văzut d-l Lupus își dovedea cu suficiență teza sa prin alte mijloace. Cât despre analogiile cu limbile străine știm cu câtă bănuială trebuie să le privim, căci de multe ori ele nu dovedesc nimic.

Odată coborâți din munte la câmpie, Românii imprimă vieții agricole acel spirit de frație, de comunitate familială caracteristic populațiilor slave, spirit de care se pătrunseseră de la ele. Terenurile de agricultură erau supuse unui drept de proprietate colectivă a familiei. În sânul comunității pământul—*trupul de moșie*—era împărțit în mai multe loturi, *delnițe* sau *jireabii*, ce se repartizau apoi între familiile componente ale comunității. «Din împărțirea terenurilor de cultură, în loturi schimbatoare, zice d-l Lupus, rezultă că în procesul de apropiiațiunea solului individul nu avea de cât posesiunea precară pe un an. Dar nu numai posesiunea individuală ci nici așezările comunităților nu erau de lungă durată. Inceputurile de agricultură erau prea slabe pentru a ridica comunităților caracterul lor de mobilitate pe care i-l imprimase viața pastorală rămasă ocupațiunea de căpetenie pentru mult timp încă în urmă și chiar după ce Muntenia și Moldova se constituiseră în State» (pag. 14).

Conducătorii comunităților erau *cnezii*, *juzii* ori *voivozii*, a căror autoritate se manifesta prin dreptul de comandă, de judecată și de pedeapsă în pricinile mărunte precum și prin acela de a cere anumite dări în natură, *dijme* din recolte sau animale. Asupra pământului judece sau cneazul nu avea nici un alt drept deosebit de cel pe care-l avea fiecare membru al comunității.

Aceasta era, pe scurt, forma de organizare a

Românilor sub raportul dreptului de proprietate rurală la epoca în care s'au înjghebat Principatele.

De prin a doua jumătate a veacului al XIV încep a se întâlni în Istoria dreptului așa zisele *acte de danie*, prin cari Domnul dăruia cutărei persoane sau mănăstiri unul ori mai multe sate cu tot venitul *de pe hotarul lor*. S'a crezut în deobște până acum — și printre cei cari au împărțit această părere a fost și d-l Panu în cercetările sale *asupra stării țăranilor în veacurile trecutului* ²⁾—că este vorba aci de un drept de proprietate absolută și exclusivă al Domnului asupra pământurilor dăruite, locuitorii lor neavând de cât o simplă folosință. Ori, d-l Lupus se încearcă să dovedească — și credem noi că cu isbândă — că părerea de mai sus este cu totul neîntemeiată, că în realitate țăranii erau stăpâni pământului, despre care se vorbea în actele de danie, iar că Domnul nu dăruia de cât ceia ce-i aparține adică exercițiului unei părți din prerogativele sale de prinț suveran, dreptul de a judeca pe sătenii de pe pământul dăruit în pricinele mărunte, căci în cele însemnate și-l rezerva întotdeauna sieși, și pe acela de a strânge dări sau dijme din produsele pământului, cu un cuvânt dreptul de *județie* sau de *czezal*. Autorul citează în sprijinul său o serie de acte, din cari rezultă pentru cercetătorul înzestrat cu pregătirea trebuincioasă lucrul acesta mai mult sau mai puțin în mod neîndoios.

«Transmiterea judeciei, adaugă d-l Lupus, din generație în generație și conservarea ei în patrimoniul aceleiași familii, fără a fi întreruptă prin nici o alienare, cadra cu spiritul timpului în care colectivismul era modul comun de apropiere, cu alte cuvinte când procesul de individualizare se mărginea numai la unele drepturi mobiliare. Drepturile imobiliare rămăseră încă supuse regimului colectivist. Decurgerea dintr'o stare de lucruri, ce avea la bază acest colectivism, și continuarea acestei stări și în epocile ulterioare..... ne impune concluzia..... că judecia era și nu putea fi de cât ea singură obiectul daniilor și că drepturile colectivităților agricole asupra pământului rămăseseră nealterate» (pag. 23).

Toate documentele, în cari este vorba de țăranii în raporturile lor cu pământul, nu-i pomenesc pe cei dintâi niciodată izolat ci numai ca membri ai colectivității, care era satul.

Primile stirbiri ale dreptului de proprietate colectivă țărănească le întâlnim abia către sfârșitul veacului al XVIII, pe la 1792, când domnitorul Alexandru Moruzi țarmurește drepturile sătenilor asupra pădurilor în favoarea boerilor. Aceiași tendință se manifestă și ceva mai târziu, la înce-

putul veacului următor, prin încercarea de acaparare de către boerii din Moldova a fânețelor. Așezământul lui Ioniță Sturza din 1828 îi declară pe aceia proprietari pe o treime din locurile de arătură și de pășune, — trist proces de acaparare ce-și găsește sfârșitul în Regulamentele organice ale celor două țări, cari consideră pe boeri proprietari.

În fine, Legea pentru regularea proprietății rurale din 1864 face să dispară și ultimele vestigii ale proprietății colective a sătenilor asupra pământului cultivat de ei (vorbim numai de terenurile de agricultură).

Cu ocaziunea expunerii subiectului ce-l interesează, d-l Lupus ne prezintă între altele și o teorie nouă, a sa, asupra originii cuvintelor *rumânie*, *rumâni*. În cursul său de Drept Public Român, d-l C. G. Dissescu ocupându-se de originea așezământului rumâniei face o apropiere între instituțiunea colonatului din dreptul roman, pe care o urmărește în legile barbare până în veacul al IX și al X, și ceia ce s'a petrecut în Principatele românești, ajungând prin analogia de împrejurări la încheierea că Rumânia a fost rezultatul unei transformări lente a raporturilor dintre săteni, pământ și stăpâni și ale cărei începuturi au trebuit să apară în istoria noastră cu mult înainte de descălicare. Analogia de așezăminte a dat și analogia de nume: *rumânii* de la noi erau *romani tributarii* sau, mai pe scurt, *romani* din legea salică ³⁾.

D-l Lupus merge mai departe, explicându-ne pentru ce sătenilor *adscripti* li se zicea rumâni și nu altfel. Explicațiunea sa deși conjecturală nu e mai puțin interesantă, pentru ca să nu o menționăm și noi în rezumat: populațiunea din câmpie se ocupa, spre deosebire de cea de la munte — munteni — cu agricultură, ce fusese introdusă de coloniștii romani. După ocupațiune, agricultorilor li se zicea dar *romani*, *rumâni*, nume ce li s'a păstrat și mai târziu, când ei au căzut în șerbie. Teoria este cel puțin plauzibilă. Nu știm însă întru cât ea s'ar putea aplica și altor țări, în cari cum am văzut mai sus, colonii purtau numele de romani?

Acesta este, pe scurt, cuprinsul interesantei lucrări a d-lui Justin Lupus. Broșura d-sale, susceptibilă de oarecari desvoltări și mai ales de adăogiri, cum ar fi de exemplu cele privitoare la studiul proprietății mobiliare sătești, care prin natură sa este strâns legat de acela al proprietății fondurilor rurale, poate alcătui punctul de plecare al unei lucrări mari și de o însemnătate deosebită pentru cercetătorii — puținii la număr, din nefericire — ai Istoriei dreptului românesc.

Anibal Teodorescu

²⁾ Vol. I.

³⁾ 1903, pag. 319 și urm